

Protokół

z I spotkania monitorującego prace grupy roboczej do spraw podręczników dla mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego

Warszawa, 20 maja 2016 r.

Uczestnicy spotkania:

1. Grażyna Płoszajska, przedstawiciel Ministra Edukacji Narodowej
2. Anna Michalak, przedstawiciel Ministra Edukacji Narodowej
3. Dobiesław Rzemieniewski, przedstawiciel Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji
4. Eleonora Bergman, przedstawiciel mniejszości żydowskiej
5. Martyna Halek, przedstawiciel mniejszości niemieckiej
6. Lucyna Radzimińska, przedstawiciel społeczności kaszubskiej,
7. Alina Wawrzeniuk, przedstawiciel mniejszości białoruskiej.

W dniu 20 maja 2016 r. w siedzibie Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji odbyło się pierwsze spotkanie monitorujące prace grupy roboczej do spraw podręczników dla mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego. Posiedzenie prowadził naczelnik Wydziału Mniejszości Narodowych i Etnicznych Pan Dobiesław Rzemieniewski. Uczestnicy spotkania dokonali podsumowania harmonogramu wydawania podręczników dla mniejszości narodowych i etnicznych oraz do nauczania języka kaszubskiego, opracowanego w ramach prac grupy roboczej. W szczególności dokonano oceny planów wydawniczych wskazanych do realizacji przez przedstawicieli mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności kaszubskiej w roku 2015, a także przeglądu tych pozycji, których prace rozpoczęły się w roku bieżącym.

W związku z prowadzoną w Ministerstwie Edukacji Narodowej ogólnopolską debatą na temat zmian systemu oświaty zwrócono uwagę, iż planowane zmiany w przypadku mniejszości narodowych i etnicznych mogą mieć daleko idące skutki (np. zmiana podstawy programowej). Uczestnicy spotkania zauważyli, iż zapotrzebowanie na podręczniki dla mniejszości, zgodnych z obecną podstawą programową, jak dotąd nie zostało zaspokojone. W przypadku wprowadzenia jej zmiany, istnieje ryzyko pozbawienia uczniów dostępu do dotychczas wydanych podręczników, a także utraty obecnych planów wydawniczych, których realizacja w wielu przypadkach znajduje się na zaawansowanym etapie. Wobec powyższego, ustalono, że MSWiA zwróci się do MEN z postulatem, o zachowanie szczególnej ostrożności przy wprowadzeniu takich zmian, które wpłynęłyby na obowiązującą podstawę programową w zakresie nauczania języków mniejszości narodowych i etnicznych, ich historii, kultury i geografii.

Zaproponowano, aby dotychczas wydane podręczniki, niezależnie od planowanych zmian i ich statusu, nadal mogły być wykorzystywane przez nauczycieli realizujących program nauczania. Ponadto zwrócono uwagę, iż przy wprowadzaniu tego typu zmian zastosowany powinien być okres przejściowy, tak jak to miało miejsce podczas zmiany ostatniej podstawy programowej. Poinformowano, iż w dniu 27 czerwca 2016 r. odbędzie się ostatnie spotkanie podsumowujące wnioski wszystkich debat, zatem po tej przekazana będzie informacja o przyjętych decyzjach wobec zmian systemu oświaty. Następnie omówiono przebieg realizacji planów wydawniczych poszczególnych języków mniejszości według *Wykazu podręczników do nowej podstawy programowej i książek pomocniczych przeznaczonych do kształcenia uczniów w zakresie niezbędnym do podtrzymywania poczucia tożsamości narodowej, etnicznej i językowej.*

Język białoruski – prace nad opracowaniem podręczników (do gimnazjum, dla klas IV-VI, scenariuszy do klasy IV lekcji historii i kultury własnej) zaplanowanych do wydania w roku 2015 i 2016 zostały rozpoczęte i znajdują się na zaawansowanym poziomie, lecz z uwagi na prawdopodobne zmiany podstawy programowej zostały wstrzymane. Przedstawiciel mniejszości białoruskiej poinformowała, że prace nad wspomnianymi podręcznikami zostaną wznowione, kiedy będzie wiadomo, jakie zmiany przyniosą prowadzone reformy.

Język litewski – zgodnie z planem na rok 2015 wydano 6 podręczników, w tym 1 do edukacji wczesnoszkolnej, 2 dla klasy IV szkoły podstawowej oraz 3 książki pomocnicze. Podręczniki i książki pomocnicze zostały zamieszczone na platformie Scholaris.

Język słowacki – żadne informacje na temat realizacji planów wydawniczych na 2015 r. nie wpłynęły do Ministerstwa Edukacji Narodowej.

Język ukraiński – w przypadku języka ukraińskiego projekt opracowania podręczników przez uczelnię wyższą na mocy art. 40 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym, wydaje się najwłaściwszym rozwiązaniem. Wobec czego Ministerstwo Edukacji Narodowej zwróciło się do Uniwersytetów: Warszawskiego, Zachodniopomorskiego, Jagiellońskiego, Łódzkiego, Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Adama Mickiewicza w Poznaniu i Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, z zapytaniem o możliwość podjęcia opracowania podręczników do nauki języka ukraińskiego. Możliwość taką zadeklarowały UW, KUL, UMCS i UŁAM. Wyjaśniono, iż w przypadku zastosowania tego typu rozwiązania uniwersytet będzie autorem opracowania merytorycznego w wersji elektronicznej, natomiast MEN musi ogłosić przetarg celem wydania go w wersji papierowej. Dodano, iż rozwiązanie na mocy wspomnianego art. 40 prawo o szkolnictwie wyższym nie do zastosowania przez organizacje pozarządowe.

Język lemkowski – z przekazanej drogą mailowej informacji wynika, iż pomimo kłopotów związanych ze znalezieniem ilustratora rysunków do zeszytu ćwiczeń prace nad nim mają się ku końcowi. Razem z ćwiczeniami mniejszość lemowska planuje złożyć wniosek o dofinansowanie wydania elementarza.

Język niemiecki – starania w pozyskiwaniu partnerów na rynku niemieckim przebiegły pomyślnie, w wyniku czego, zaadaptowany i dostosowany do potrzeb klasy I szkoły podstawowej podręcznik sprowadzony z Republiki Federalnej Niemiec znajduje się w trakcie procedury dopuszczenia podręcznika, tzn. czeka na opinię rzeczoznawcy. Jeżeli zastosowanie tej metody przyniesie oczekiwane rezultaty to mniejszość niemiecka będzie kontynuowała ten proces w przygotowywaniu kolejnych podręczników.

Zasygnalizowano problem związany niewystarczającą liczbą rzeczoznawców, którzy m.in. mogliby się podjąć przystosowania wspomnianego podręcznika na nauki języka mniejszości niemieckiej. Stąd apel MEN o zgłoszenie do wpisu na listę rzeczoznawców. W przypadku dopuszczenia wspomnianego podręcznika przez rzeczoznawcę przedstawiciel mniejszości niemieckiej, po ustaleniu w swoim środowisku, przekaże do MEN informacje dotyczące tego, czy wydawnictwo zwróci się do MEN o jego sfinansowanie i czy będzie możliwość zamieszczenia tego podręcznika na portalu Scholaris.

Język kaszubski – plany wydawnicze na rok 2015 zostały zrealizowane, w tym wydano Poradnik dla nauczycieli uczących własnej historii i kultury Kaszubów, podręcznik do klasy I gimnazjum oraz kolejna część dla klasy V szkoły podstawowej. Wydawnictwa te zostały zamieszczone na platformie Scholaris. Ponadto, w trakcie realizacji są: część III podręcznika do nauki języka kaszubskiego oraz książka pomocnicza do gramatyki dla IV etapu szkoły ponadgimnazjalnej. Ustalono, iż przekazana do MEN zostanie informacja dotycząca wstępnych kosztorysów podręczników zaplanowanych do wydania w roku 2016.

Język ormiański – brak informacji na temat przebiegu prac zaplanowanych do wydania w 2016 roku podręcznika do nauki języka ormiańskiego, zeszytów ćwiczeń oraz podręcznik do własnej historii i kultury mniejszości.

Język hebrajski – pomimo, iż nauczanie języka dla mniejszości żydowskiej prowadzone jest w języku hebrajskim to w opinii uczestnika spotkania reprezentującego tę mniejszość, dyskusja nad podręcznikiem powinna dotyczyć tradycyjnego języka polskich Żydów, czyli języka jidysz. Wyjaśniono, że Europejska karta języków regionalnych lub mniejszościowych mówi o dwóch językach: hebrajskim i jidysz, ale to z inicjatywy rodziców uczniów mniejszości żydowskiej prowadzone jest nauczanie w języku hebrajskim. Wskazano, iż z taką samą inicjatywą mogą wystąpić rodzice, którzy chcieliby, aby szkoła zapewniła ich dzieciom naukę języka jidysz. Jednocześnie wskazano, iż w związku z niewielką liczbą dzieci, a także z uwagi na ich rozproszenie, naukę taką można zorganizować w formie

międzyszkolnego zespołu nauczania języka jidysz na terenie Warszawy lub innej miejscowości w zależności od zapotrzebowania.

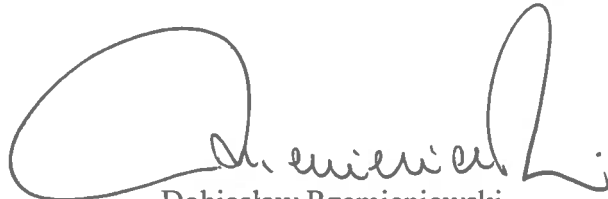
Przedstawiciel mniejszości żydowskiej poinformował, iż zostały podjęte wstępne rozmowy z nauczycielami akademickimi i szkolnymi na temat opracowania podręcznika do własnej historii i kultury. Ponadto, zasygnalizował o zamiarze poruszenia kwestii podręcznika, w szczególności podręcznika do nauki historii i kultury do szkoły ponadgimnazjalnej, podczas planowanego niebawem walnego zebrania Polskiego Towarzystwa Studiów Żydowskich. Jednocześnie zobowiązał się do przekazania informacji dotyczących efektów prowadzonych rozmów, a także informacji czy w środowisku są nauczyciele którzy podjęliby się nauki języka jidysz. W tym przypadku ponowiony został apel o rzeczoznawców, oraz przekazywania informacji dotyczących wstępnych kosztorysów.

Uczestnicy spotkania wskazali na dwie kwestie natury systemowej, które mogłyby zostać uwzględnione w trakcie prowadzonej obecnie ogólnopolskiej debaty na temat zmian systemu oświaty. Pierwsza z nich dotyczyła konieczności zachowania ostrożności przy dokonywaniu zmian podstaw programowych w zakresie nauczania języków mniejszości narodowych i etnicznych, ich historii, kultury i geografii. Druga, możliwości prefinansowania, dokonywania płatności w transzach lub wprowadzenia systemu stypendiów dla autorów podręczników, którzy na długo przed ich wydaniem muszą pokrywać koszty związane z opracowywaniem podręczników z własnych środków. Problem ten jest coraz większy, ponieważ z reguły mniejszości nie dysponują własnymi wydawnictwami. Wprowadzenie tego typu rozwiązania w przypadku niektórych mniejszości, usprawniłoby przygotowanie nowych propozycji wydawniczych

Podsumowanie:

1. Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji zobowiązało się wystąpić do Ministra Edukacji Narodowej z postulatami dotyczącym kwestii natury systemowej, przed planowaną datą zakończenia wspomnianej debaty.
2. Przedstawiciel mniejszości niemieckiej zobowiązany został do przekazania do Ministerstwa Edukacji Narodowej informacji, czy w przypadku dopuszczenia podręcznika do klasy I szkoły podstawowej przez rzeczoznawcę, to wydawnictwo zwróci się do MEN o jego sfinansowanie i będzie możliwość zamieszczenia na portalu Scholaris.
3. Przedstawiciel społeczności kaszubskiej zobowiązany został do przekazania do Ministerstwa Edukacji Narodowej informacji dotyczących kosztorysów podręczników zaplanowanych do wydania w roku 2016.
4. Przedstawiciel mniejszości żydowskiej zobowiązany został do przekazania:

- 1) efektów rozmów planowanych podczas walnego zebrania Polskiego Towarzystwa Studiów Żydowskich, w tym kwestie opracowania podręcznika, w szczególności podręcznika do nauki historii i kultury do szkoły ponadgimnazjalnej,
 - 2) informacji czy w środowisku mniejszości żydowskiej są nauczyciele którzy podjęliby się nauki języka jidysz
 - 3) informacji dotyczących wstępnych kosztorysów planowanych wydawnictw.
5. Z uwagi na brak rzeczoznawców języków: niemieckiego, hebrajskiego i jidysz przedstawiciel Ministerstwa Edukacji Narodowej zwrócił się z apelem do przedstawicieli niemieckiej i żydowskiej o rozpropagowanie w swoich środowiskach informacji dotyczących potrzeb zapewnienia przez Ministra Edukacji Narodowej rzeczoznawców wspomnianych języków.
6. Ustalono, że spotkania monitorujące realizację prac grupy roboczej do spraw podręczników dla mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego odbywać się będą raz do roku.

Dobiesław Rzemieniewski

Naczelnik WMNiE DWRMNiE MSWiA

